Ч. 45. Чернівці, вівторок дня 25. лютого (9. марта) 1897 року. Рочник XIII.

БУКОВИНА

ЧАСОПИСЬ для руских родин. Виходить щодня кромі днів по недїлях і сьвятах.

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Передплата 10 зр.

Буковиньскі відносини.

Економічне і социяльне положене краю.

I.

Кромі цікавої і поучаючої наради над справами шкільними Буковини, з якої ми вже здали справу, вела ся ще минувшого тижня в буковиньскім соймі не менше поучаюча нарада над справою господарства краєвого і зміною права виборчого до буковиньского сойму. В нараді над господарством краєвим дуже важна була промова ректора університету Рошмана Гербурґа, подаюча ширший погляд на економічне і социяльне положене краю, і промова ґр. Ґоеса, котрою упімнув волоских дідичів, щоби почували ся до більших обовязків супротив краю. Наслідок тих двох промов був такий, що рішено зложити анкету для нарад над господарскими і суспільними справами краю.

До основної зміни права виборчого до бук. сойму волоска більшість не допустила. На Буковині до сойму є лиш три куриї виборчі. А др. Рот поставив — як ми вже писали — внесене на заведене четвертої куриї (на спосіб пятої куриї до ради державної) і безпосередного тайного голосованя (не через виборців, а просто і в тайні на самих послів). За тим внесенем промавляли ще др. Стоцкий і Тітінґер, а против него говорили Мустаца і справоздавець Вольчиньский. Волоскі запофанці дідичі боять ся зміни такої, яку радив Рот, Стоцкий і Тітінґер, бо могли би на будуче значно стратити свій вплив, отже 16 голосами против 7 відкинули се внесене. Найсумнійшим обявом притім було то, що разом з волоскими дідичами голосували Волян і Тиміньский, посли бідного руского народу, котрий не має найменьшого інтересу в тім, щоби підпирати волоских дідичів на свою власну погубу.

Вкінци ухвалено в тій справі завести лиш таку зміну, що має ся розширити права виборчі громад міских і сїльских зниженем цензусу (втягненем до голосованя і сеї третьої частини найбіднїйших податників, що досі не мали права голосувати) — але на заведене тайного безпосередного голосованя волоска більшість разом зі своїми двома рускими прихвостнями не згодила ся. І ті люди мають сьмілість показувати на зацофане галицкої польскої шляхти і її прихвостнів, як на щось незвичайне!...

Подавши оттак справу з подій буковиньского сойму в минувшім тижни вернім до наради над господарством краєвим, до промов ректора Рошмана і ґр. Ґоеса.

Промова посла ректора Рошмана.

Я хотів би звернути вашу увагу на деякі справи, що взагалї обходять господарство краєве. Господарскі і суспільні відносини нашого краю лихі; в самім нашім рільництві дуже великі неправильности. Наш край більше рільничий, як котрий иньший. Але спосіб управи ріллї у нас і на малих і великих посїлостях далеко не відповідний, н. пр. годівля худоби зовсїм занедбана. Тому я дуже радо годжу ся з внесенем п. Пігуляка в справі хову нових овець. Край з таким бідним населенем, як Буковина, потребує більше хову овець, як иньший край. Коли селянин за дорогі гроші на торзї купує собі дрантиву одежу, то з того для него виходить тілько велика шкода. Єму далеко користнїйше мати свої вівцї, і з їх вовни робити собі добру одежу. І то не лише з причин економічних, але і социяльних. Бо чим меньша посїлість, тим меньше роботи, тим більше свобідного часу і більше охоти до дармованя (зовсїм справедливо!) Коли-ж нарід сам годує вівцї, то не лише щадить богато гроший, але й не тратить дармо часу, має дома роботу — а о сеж іде! Чи до хову найлїпше надає ся вівця, яку радить п. Пігуляк, не знаю, бо ховом худоби не займав ся; але думаю, що фризийскі вівцї привичні більше до вогкого підсоня, а наш край гористий. Всеж таки справа піднесена п. Пігуляком, дуже важна.

Позвольте менї тепер, панове, порушити зовсїм отверто кілька важних господарских і суспільних справ краєвих. Ледви в котрім иньшім краю стрічають ся такі скрайности, як у нашім. В Буковинї пересїчно на один квадратовий кільометер припадає 62 людий; але ми маємо ту околицї; в котрих так густо людий, як н. пр. в Чехії або Саксонії. Так є в повітах Кіцманьскім і Сторожинецкім. За то в околицях, що припирають до тих повітів, а то на більших посїлостях, на один квадр. кільометер не припадає більше як 8 до 13 осіб. Що з того видко? Видко таке, що в деяких околицях наконичило ся людий за богато, а в иньших маємо степи зовсїм безлюдні.

Наслідки з того такі, що страшенно роздроблено дрібну посїлість; так лиш в сусїдній Галичинї ще є. І якже на таких малих ґрунтах вести інтензивну господарку? А до того наші селяни не знають цїни часу. Я нїгде не бачив селян, що мали би так богато свобідного часу, як наші. Замісць продати курку в селї, мужик несе її до Чернівців, продає за ту саму цїну, яку і в селї дістав би, пропиває гроші і тратить день. Але в селї він не хотів би тої курки продати! (Так оно справдї!)

Кредитом помочи бідним мужикам трудно, бо они его майже нїколи не уживають на полїпшене господарки, лише на жите або на податки. А й той кредит дістають вже лиш на лихву: навіть на 120 процент (Голоси: І на 250 процент!). Нїчо дивного; вже в марцю або цьвітни не має мужик що їсти; бере кукурузу на борг і платить за ню в осени з лихвою 80 до 150%. А схоче мужик заратувати ся в дворі, то там вправдї гроший від него не беруть, але кажуть відробляти так довго, що се знов лихва і визискуванє мужика.

Отже не дивно, що задовжене малих посїлостий страшенно зростає. Гіпотекарного довгу має край тепер 36 мілїонів. Від року 1874 зросли довги о 244%, коли в иньших краях, де кредитові відносини більше упорядковані, зросли за той час лише о 152%. Але і гіпотекарні дов-

---

10

ЗАЛЇСЄ.

Повість

ОСИПА МАКОВЕЯ.

(Дальше).

— Дома пан війт? — спитав Славко голосно, ставувши з Дзюбиньским перед порогом.

Нїхто не відозвав ся. Аж за хвилю з якогось укла в сїнех вийшов чоловік уже старший; сорочка у него на грудях розіпнята і видко космате тїло, так само обгоріле, як лице і руки.

— Слава Йсусу! — привитали ся.

— Слава на віки! Що доброго скажете, панове? — спитав ся війт. — Прошу близше.

Дзюбиньский оповів, за чим прийшов.

— Ага! ну-ну, добре, — відповів війт — біда, пане, в селї, велика біда! От, зачекайте, небавом зійде ся старшина, то вам не наоповідають ся. — І протираючи очи, додав ще: — Я троха дрімав собі в холодку; так муха тне, що нї суди Боже перед нею сховати ся.

А в хатї справдї гуділо мов у великім улию; в сїнех і на дворі лїтали цїлі рої мух та навзаводи, лїзли в очи, сїдали на ніс, на лице, так що за хвилю допекли Дзюбиньскому і Славкови до живого і они вийшли та сїли в тїни під шопою. Пан війт присїв собі коло них; не дуже був охочий до розмови і жмурив нинї чогось очи. З пізнїйшої розмови вийшло, що віч вчера був на хрестинах та пізно в ніч забавив ся.

З шопи доходила якась немила воня і Дзюбиньский і Славко не могли спершу вгадати, що се.

— Що ви там маєте в шопі, що так чути? — спитав вкінци Славко.

— Та от, староство прислало бочку якогось квасу; троха з него вилляло ся, — так чути, що менї цїле обійстє заповітрило. То, каже, на слабість має бути.

Тодї і Славко і Дзюбиньский здогадали ся, що то кислота карболева і вже тепер зовсїм добре розпізнавали її по запаху. А війт говорив дальше:

— Не знаю, чи то людям на випадок давати пити, чи зливати їх? От не мала баба клопоту та ще зі слабостию!

Оба панове замітили се зараз, що війт нїколи не називав холери по имени.

— А ви її не боїте ся? — питав ся Дзюбиньский та настрашеними очима дивив ся на велику гноївку недалеко хати, з котрої душна пара так і піднимала ся в гору та розносила стаєнну воню довкола.

— А чого бояти ся! — казав війт, позїхнувши голосно на весь рот. — Кому Бог судив вмерти, той умре чи на ту чи на яку иньшу слабість.

Славкови нагадала ся притім мимоволї бабуся Клявдзя зі своїми словами зовсїм такими самими, як війтові, і він усьміхнув ся незначно.

— А порядки в селї ви вже поробили? — питав ся урядник.

— Які порядки? — дивував ся війт.

— А от, чи гноївки позасипували. Керницї понаправляли?

— А чого гноївки засипувати? Добре староству наказувати!... Гною треба — то хлїб. А керницї які були, такі є, нема чого направляти.

Дзюбиньскому прийшла, на думку та керниця, що він бачив її при дорозї, коли йшов сюди. Оцимрованє її сягало ледви кілька цалів понад землю; довкола неї було повно болота, а в болотї повно сїна; певно віз ту перевернув ся і богато сїна застрягло в болотї та гнило разом з торіч-

ги на більших посілостях зросли від 1874 року о 17 міліонів, т. є. о 71%. Такі відносини довго не можуть тягнути ся; мусять довести до руїни цілого краю.

Що-до особистого кредиту (не на ґрунт), яким ратують ся селяни в иньших краях, то его трудно у нас завести задля темноти і несолідности людий. Є три роди особистого кредиту (щоб уможливити сплати на поліпшене господарки і продуктивного кредиту селяньского, в роді францускогo Credit agricole, якого у нас зовсім нема). Який рід кредиту надає ся до наших відносин, треба перше добре розслідити і потім завести орґанізацию кредиту. Орґанізация на лад Райфайзенівских кас у нас не придасть ся, бо нарід темний — і несолідний. — Годі робити касиєрами злодіїв, або людий, що на касах роблять власні інтереси. Є вправді люди, от як дідич Ґріґорча в Сторожинци, що знаменито провадять касу задаткову, але то виїмки. В Тироли розвивають ся Райфайзенівскі каси знаменито, але в нас не розвивались би. Там іде орґанізция з долу до гори; у нас мусить діяти ся противно (зовсім справедливо!) Доконче потрібно, щоби сею справою заняв ся енерґічно виділ краєвий. Треба би сотворити фонд, з котрого нарід діставав би позички на ріжні цілі. Як той фонд зложити — і як его адміністрували — се его річ.

Возьмім приклад як в Бавариї помагають рільникам. Позволили їм платити податок натуралїями, збіжем, картофлями і т. п. Правительство відступає ті продукти войску, а рільник продає так без посередників баришівників. Чому би в нас такого не завести?

Відтак треба би урядити в Чернівцях склади (маґазини), де можна би збіже продавати або складати. В Тироли они показали ся дуже користними; не потрібно посередників і кредит можна дістати.

І иньші ради найшлись би. Длятого треба би скликати анкету для наради над господарскими і суспільними відносинами Буковини. Там би такі річи розбирало ся.

Др. Рошман поставив таке внесене в справі анкети і то внесене принято.

КРЕТА.

Крета то один з найбогатших і найкрасших островів середземного моря, а рішучо найбогатший зі всїх островів у всхідній части того моря. Більше як від двіста лїт никають ті богацтва під немічною, а навіть що гірше, шкідливою, турецкою адміністрациєю. Колись в мрачній старині була Крета колискою европейскої цивілїзациї, що звідси зразу через Греків, потім через Римлянів перейшла на середущі і північні околиці нашої части сьвіта. Хороша була колись Крета, а нинї тілько се лишило ся з еї краси, чого рука людска не може знищити.

З вершка гори Іди, що тепер називає ся Псільоріті, погляньмо на вид острова. Сей верх високий на 2.400 понад уровень моря. Вид з него прегарний. Від північи вздовж берега, довгого коло 200 кільометрів розлягли ся хороші долини. Ту розсїли ся найважнїйші міста Крети: Кандия, Ретимно, Канея. Кожда з них числить понад 10000 мешканців. Иньші суть менчі. Столицею острова є Кандия, (від неї дають також назву цілому островови) а над нею підносить ся сильна твердиня Меґальокастро „великий замок.“ Ту находять ся головні, турецкі сили, ту впали перші вистріли з грецкого корабля „Міавліс,“ що не дозволив перевезти турецких жовнїрів з „Великого Замку“ до Канеї. А власне в Канеї зачали ся послїдні розрухи: магомедани вигнали звідси християн, а они зоосмотрили ся в оруже і мунїцию, та припустили формальний штурм до міста. Тепер заняв Канею, яко головну пристань острова, відділ війска европейских держав, зложений з ріжних народностий.

Напротив Канеї на полудневім побережу находить ся місто Сфакія. Тут був від давен давна головний захист опору против турецкої власти. Мешканції міста, названі Сфакіотами, удержали через цілї два послїдні віки свої давні уряджена, а кілько разів хотїли їх Турки покорити під своє ярмо, утїкали в лїси, недоступні для Турків і крили ся там. Межи Сфакіотами переховали ся спомини давних часів і давним звичаєм переходили з вітця на сина в виді безчисленних дум історичних і приказок. Може колись збере їх разом який грецкий народний поет і як новий Гомер злучить їх в одну величаву цілість. Може колись перейде буря, що від соток лїт шалїє на тім острові і вітер притихне і спокій прийде. Але заким так стане ся, потечуть ще потоки грецкої і — турецкої крови.

Чи дійсно станутъ дїлом ті мрії Грециї, чи се, що через два віки нищила бісурманьска власть, знов віджиє в повних силах і розцьвітї? Завчасу було би тепер пророкувати, запевняти або перечити. Однак се певна річ, що Греция будить ся тепер до нового житя і перебуває одну з тих діб в житю народів, що в їх істориї творять жерело славної будучности, або початок цілковитої загибели.

Цілий нарід грецкий з своїм королем на чолї повстав до війни против Туреччини за своїх Кретеньских братів. Европа вручила спільну ноту грецкому королеви і султанови турецкому, щоби наклонити обі сторони до мира. Що той зазив, хотяй виданий з поважним заміром і під загрозою найострійших примусових способів, однодушно всїми европейскими великими державами —не викличе пожаданого ефекту, се вже тепер певна річ. Вправдї Греция не дала ще відповіди, лишає еї до послїдного дня назначеного шестидневного терміну, але она буде, як не впрост заперечуючою, то вимиваючою. Впрочім на відповіди не залежить: не пора тепер на війну словами, коли Греция зброїть ся вся до борби на житє і смерть. Сам король мав виразити ся, що ноти держав не роблять вже вражіня на всходї. Греки возьмуть собі примір з великої порти, що тілько лїт відповідала на всї ноти европейских держав або мовчанєм, або викрутами або впрост суперечними дїлами. Греция хоче видїти, як Европа поступить против неї, коли Туреччині пускала все тілько лїт безкарно.

Грецка фльота має опустити кретеньскі води, за те війско грецке з Крети не уступить. Про орґанізацию повстанців доносять з Канеї: Повстанції поділені на шість ватаг не однако сильних; розставлені они в різних місцях західної части Крети, і кожда має свого ватажка, але на чолї всїх ватаг стоїть головний начальник. Найсильнїйший є відділ, що стоїть коло Канеї, той, що на него стріляли з европейских кораблїв; він числить 2.300 людий і має дві пушки. Иньші відділи числять по 800—2000 людий. Всїх разом є около 12.500; мають они 8 пушок і дві мітрайлези. Полковник Васос має 6.000 людий; він доводить тепер також відділом повстанців, що находить ся коло Канеї. Повстанції мають різні карабіни і по 400—450 набоїв.

До того має полковник Васос під собою реґулярне грецке війско. Ті сили военні вистарчають зовсїм, по гадці грецкого правительства, для оборони Крети, бо там спомагають їх ще і неприступний дуже, гористий терен та одушевлене всего кретеньского християньского населеня. Греция звертає тепер свою цілу увагу на північну границю і громадить війска в Тесалії, щоби в кождій хвили готова була впасти до Македонії, де вже чекають тілько на даний знак охочі до повстаня христіяни. Резерви з р. 1888, 1889, 1890 і 1891 покликані під збрую. Армія грецка виносить тепер до 100.000 війска. Грецка фльота концентрує ся на північно-всхіднім побережю Тесалії, щоби в данім разї, перешкаджати перевіз турецких війск.

Так само зброїть ся і Туреччина. Порта дала вже відповідь на ноту держав, розуміє ся, приняла все те до відомости, що для неї корисне, іменно запевнене ненарушимости Туреччини і стараня держав в тїй цїли та згодила ся в засадї на автономію Крети, очікуючи дальших переговорів. Але зброєнє іде своєю дорогою. Дуже запущену і знищену турецку фльоту направляють як найскорше, арнавтским башибожукам роздають оруже, перевозять частину армії, що має винести 180.000 жовнїрів, до Македонії (вчера донесли телеґрами про 440 ваґонів війска) а султан замовив вже навіть у фірми Сіменса і Галшке великий засіб телеґрафічного дроту разом з потрібними приборами, що-

ним листєм і всякою иньшою нечистотою. Кілька качок жидівских роскошувало ся в тім болотї.

— Ну-ну, — замітив Дзюбиньский — не дай Боже у вас слабости то похоронів будете мати досить.

— Якось то буде — втихомирював війт боязливого урядника.—Розуміє ся, порядки скажу зробити... Староство казало.

Прийшла громадска старшина. Довідали ся, за чим Дзюбиньский приїхав, і розповіли ему подробиці нещастя в селї. Урядник побалакав ще хвилинку з радними, умовив ся з ними, що за годину піде з ними оглянути шкоду в селї, а тимчасом пішов до двора. На відході Славко звернув его увагу на те, що варто би ще послухати наради над холерою. Іменно писар, низенький з хитрими очима, чемненький аж до самопониженя чоловік, наставав на те, аби вже раз полагодити справу з холерою, Староство казало се і те зробити! буде карати! треба слухати, треба радити! — Але Дзюбиньский не мав часу і, попращавши ся із Славком, пішов до двора. Славко остав ся; вся старшина знала его добре і як свого не соромила ся та радила свобідно. А нарада та відбула ся незвичайно цікаво і весело.

Війт повідомив старшину, що в шопі має вже я п т и к у, бочку квасу для хорих на випадок. Один радний подав раду, піти подивити ся на ту яптику, і всї зібрані пішли до шопи.

— Ов, якже чути погано, як доготь не доготь, мара знає що! — замітив сей радний, підійшовши до бочки.

— Та во! тілько менї обійсте заповітрило! — нарікав війт.

— Якже-ж его уживати, того лїкарства?

— А нам по що се знати? — відповів другий радний. — Пан Біг ласкав, відверне слабість на лїси, на гори, а ми то потім виллємо де, та най хроби в землї потруують ся.

— Ба, але староство... — перебивав заєдно писар — казало шпиталь заложити, призначити прислугу до шпиталю, все приготовити завчасу.

— Що там староство! Гірше було би, як би слабість пішла на худобу.

— Як же так? — спитав Славко здивований. — У вас люди менше вартні, як худоба?

— Та що люди? — говорив радний, дивуючись знов Славкови, що той сего не розуміє. — Вмре менї жінка, можу другу дістати ще й з віном; помре менї дитина, дасть Бог другу; помре старий тато — ну, годїж людям вічно жити — але згине менї кінь або корова, тодї я бідний, того менї не зверне нїхто. Так-так, паничу, аби-сьте знали...

Славко тілько здвигав мовчки плечима на таку мову...

Старшина вийшла з яптики і сїла під шопою. Всї задумали ся; лише війтів свояк, також Костишин, Андрій усьміхав ся значучо.

— Знаєте що? — зачав він. — Адже Дуткова хата на вигонї пуста?

би получити телеґрафом будуче поле борби з Царгородом.

Так отже стоїмо перед неминучим небезпеченьством війни на всході. Які наслідки викличе она в прочій Европі, годі тепер сказати, однак се майже певне, що при першім відгомоні военної трубки розпаде ся дотеперішний „европейский концерт" і держави станути за і против Грециї — як їм диктують їх власні інтереси на всході.

НОВИНКИ.

Чернївці, дня 8-го марта 1897.

По нїмецки. В суботу відбув ся, як заповіли місцеві ґазети, відчит краєвого інспектора др. Кароля Тумліржа в буковиньскій філії „Загального товариства для нїмецкого язика." Виділ товариства назначив в тій цїли місце збору в другорядній реставрациї і там при пиві около сорок осіб, пань і панів, між котрими було кілька унїверситетских професорів, слухали дуже займаючого викладу про „віру в духи у Германів." Такий практичний спосіб уряджуваня відчитів повинен би і у нас приймити ся, як би в нас не було тілько руских аристократів!

Новий парлямент не лише своїм складом, але і внішним видом викаже в дни отвореня, 27. марта значну різницю від попередного. Число послів збільшить ся з 353 на 425. Столярі і тапіцери заняті тепер коло реконструкциї салї, щоби зискати 72 місць для нових послів. В тій цїли цїлі кольони лав посольских посунуть ся більше в долину, позад них прийде новийряд фотелів, за кождою з 12 кольон прийде пять місць. Позісталі 12 фотелів займуть свобідні простори серед теперішних місць посольских. В той спосіб свобідне місце перед лавою мінїстрів, на долинї, сильно звузить ся, і треба було обрізати острі канти мінїстерских пульпітів, щоби уможливити комунїкацию. Також і уряджена в ґардеробах на річи, парасолї і т. д. нових послів доповнено о відповідне число.

Уневажнене мандатів посольских. Сойм краєвий в Інсбруку уневажнив мандати посольскі італїйских послів, що не приходили на засїданя нарад соймових.

Гумористика. Кого з Русинів не тїшить кождий крок наперед в розвою нашого народу, кому не дорогий кождий успіх в нашім національнім відродженю? Так нї, в новинці „Підрізані крила" подають *Бук. Вѣдомости* ложні вісти про *Буковину*, про *Руску друкарню* про *Руску касу* і тїшать ся правдивою діявольскою радостю з їх видуманого упадку. Через своїх репортерів довідують ся *Бук. Вѣдомости*, що др. Смаль-Стоцкий має заснувати тижневу політичну ґазету, що має приготовити чесну смерть *Буковинї*, котра не має нїби „рациї существованія", бо занимає ся літературою а не політикою. Чи *Бук. Вѣдомости* уважають політикою ширене таких ложних видумок? Певно, що до такої політики *Буковина* за добра! Її гребав уже Гершко Чоп по жидівски, *Дѣло* справило їй було вже торік униятский погріб, тепер новоспечений православний редактор гребає по православному — все те пустяки, бо анї одно жидівско-униятско-православне пророцтво що-до нашої ґазети не сповнило ся. Сьмішна річ, що люди дають ся таким пророкам „надувати."

Про нашу співачку-артистку панну Саломею Крушельницку пишуть з Одеси, що оперовий сезон, на який її там заанґажовано, вже скінчив ся, а скінчив ся для нашої землячки з великим успіхом при загальній симпатиї публики. Дня 3. с. м. представлено на її бенефіс оперу „Отелльо," в котрій панні Крушельницкій припала роля Дездемони. Оваціям, які урядила їй підчас представленя численно зібрана публика, не було кінця. При тім дістала она хороші і вельми почесні подарунки: срібну корону з написом „Талановитій артистці," чудову бранзолету з написом „Славній артистці від земляків," срібний ґравірований, сервіс столовий альбом з написом „Ідеальній Дездемонї," цьвіти, букети і кошики. Підчас коли їй вручали ті подарунки, з салї посипали ся на сцену білети, найбільше від студентів унїверситету. Не перша се овация і не перший триюмф, які збирає по заслузї наша землячка на чужинї, а тїшать они нас тим більше, що панна Крушельницка і серед найкрасшого жнива слави не забуває на свій рідний край та як раз тепер, заповіла що дня 10. с. м. прийде з Одеси до Львова, щоби взяти участь в народнім святї — в концертї устроюванім в честь Т. Шевченка.

Сон королеви. На однім з льондоньских двірців приключила ся тими днями цїкава пригода. Королева Вікторія повертала осібним поїздом з подорожи а на двірци зібрало ся богато знаменитих личностий, щоби її повитати. Тимчасом замісць королевої висунула через двері голову придворна дама і з пальцем на устах шепнула: „пст, пст, королева спить!" Радісні оклики замінили ся нагло в тихий шепіт і всюди було лиш чути: пст, пст, королева спить." Служба ходила на пальцах а рух на двірци майже устав. Аж по добрій чверть години старушка — королева збудила ся.

Попит за бараболями. Галицке товариство господарске оголошує: З причини цїлковитого недороду барабoль в більшій части королївства ческого удала ся тамошна краєва рада культури до галицкого товариства господарского з просьбою о подане певних жерел закупна бараболь до садженя. В наслїдок того взиває товариство, щоби більші продуценти зголошували ся чим скорше до комітету згаданого товариства, подаючи назву відміни бараболь, як також ваґонову цїну на найблизшій зелїзничій стациї.

Хитре обманьство. Перед кількома днями лучила ся в Станїславові така пригода. До вдови по поборци податковім п. З. зголосив ся дня 1-го с. м. якийсь пан, що представивсь їй яко судовий урядник і показав урядовий акт, котрим приказувало ся панї З. віддати книжочку львівскої каси щадничої на 1000 зр. до судового депозиту, бо ті гроші належали малолїтній дочцї панї З., над котрою має суд власть опікуньчу. Панї З. по смерти мужа віддала справдї кілька книжочок каси ощадности до судового депозиту, а предложений незнакомим акт подавав точно особи померлого мужа і спадкоємців і тому видавсь він їй вірним; отже не надумуючи ся віддала мнимому урядникови книжочку, а той поквітувавши, що одержав, відійшов. По хвили почали вдові насувати ся ріжні сумніви, чи справдї був то урядник і чи акт був правдивий. Она побігла до суду і там дізвала ся, що стала жертвою якогось хитрого обманця. Вправдї п. З. зараз повідомила касу ощадности, аби не виплачувано гроший на книжочку, але обманець пропав без вісти.

Страшний отець. В громадї Доляйн під Голомуцом допустив ся зарібник Гайнц зьвірского злочину. Він душив свого півтретярічного сина і кидав ним о землю так довго, аж дитина сконала. Мати дитини, котра надбігла в послїдній хвили, відтяла зьвірскому вітцеви сокирою два пальцї.

Страшний случай. В однім селї повіта тернопільского посесор обшару двірского, жид, видавши дочку за муж до Відня, — одержав телеґраму, що дочка умерла при полозї. По одержаню телеґрами померли нагло на серцевий удар жена і молодша дочка рівночасно. Отець з розпуки відобрав собі жите.

Дрібні вісти. В Бистрици коло Станїславова утопив ся господар зі Старого Лисця Данило Гуменюк разом з возом з конем і всїм куппном, коли їхав бродом, а вода прибула. — Ученик 5. ґімн. кляси в Самборі Островский застрілив ся дня 4. марця. Смерть наступила зараз. Причиною самоубійства мав бути американьский поєдинок чи нещаслива любов. — Поспішний поїзд межи Львовом а Краковом переїхав коло Мостиск робітника від електричного трамваю. — Еміль Голуб, африканьский подорожний, занедужав тяжко на інфлюєнцу. Лїкарі мають надію, що подужає. — В суботу вечером доставили убійника Альфонса Градїля до Пешту, де він допустив ся убійства ще перед своїм злочином в Фаворітен у Вїдни.

— А! таже пуста! — потвердили всї радні.

— То ми з неї шпиталь зробимо — казав той дальше.

— А як Дутка не схоче?

— Чому би не схотїв? І так єму пусткою стоїть.

Але треба було доконче спитати самого Дутку. Війт встав і на цїле горло крикнув: — Івасю, Івасю — на! А ходи-но сюди!

Прибіг може десятилїтний хлопець з огорода. Єму поручено прикликати Дутку. Заким той прийшов, замітив котрийсь з радних, що Дуткова хата, призначена на шпиталь, страшно вогка і валить ся і вода до неї затїкає...

— Е-во! — рішив війт коротко — то тілько так, аби рахувало ся, що є шпиталь. В старостві казали: „Мусить бути і вже!"

Прийшов Дутка, згодили хату на шпиталь за незвичайно низьку цїну.

— Тепер би нам дохтора вибрати — відразу обізвало ся аж двох радних.

— Гм, аптика вже є, шпиталь є, а дохтора нема — промовив війт. — Щож ви на то, брате Андрію!

— Ну, тай хорих нема ще — відповів Андрій.

— Ба, але староство!... — говорив війт своє. — Дохтор мусить бути завчасу.

Кум Андрій Костишин, як Славко замітив, визначував ся поміж своїми товаришами найбільшою вигадливостию і справдї заслужив собі на імя радного, бо рішав скоро всякі питаня і на все находив раду. І тепер він не довго думав, лиш усьміхнувшись подав раду, щоби на доктора взяти „дурноватого Антошка". Вже то слово „дурноватий" зацїкавило Славка і він з подивом дивив ся на сьвітлу раду громадску, коли она засьміяла ся на цїле горло і зовсїм пристала на думку кума Андрія.

(Дальше буде).

Телеґрами „Буковини".

З дня 8-го марця 1897 року.

Царгород. Відповідь порти на спільну ноту держав принимає до відомости, що они будуть стеречи ненарушимости Туреччини, а також підприняті міри держав против Атенів і осьвідчає, що в інтересї утриманя мира порти годить ся в засадї на удїлене Креті автономії та очікує на дальші переговори в тім взглядї.

Льондон. Держави застановляють ся тепер над зіставленими внесенями адміралів що до правдоподібних кроків супротив Грециї і Крети.

Атени. Відповідь на спільну ноту держав уже уложена радою мінїстрів і одобрена королем — її передадуть завтра послам держав.

Канеа. Адмірали постановили увільнити полонених в Селїно Турків навіть силою. Васос одержав інструкциї від короля, щоби приготовляв ся до евентуальної оборони.

„Днїстер“
товариство взаїмних обезпечень
у Львові ул. Валова ч. 11.

Перше і одиноке руске товариство асекурацийне, припоручене Всч. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординарияти всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекурацийними подають **„Днїстрови“** можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми.**

Полїси „Днїстра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінаций **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Ґаранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

Прекрасна повість Ольги Кобилянської **„Царівна“** вийшла накладом „Буковини“ окремою книжкою, котра має 424 сторін, вісїмки, **і коштує лише 1 зр. 20 кр.**, з пересилкою нерекомендованою 1 зр. 30 кр., з рекомендованою 1 зр. 40 кр. Передмову до повісти написав Осип Маковей.

„Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленем, як і благородною тенденциєю визначає ся дуже поміж нашими новійшими повістями.

Купити можна в редакциї „Буковини“. Тут також можна дістати оповідане О. Я. Кониського **„В день сьвятої волї“** за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповідане Т. Галїпа **„Перші Зорі“** за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

„РУСКА БЕСЇДА“
в Чернївцях

має на складї отсї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛЇОТЕКА“
для молодїжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по **1 зр.** за річник, а всї 7 разом **6 зр.**

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“
сумна істория, для пересторогн і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Слова правди і науки“
з поезий Тараса Шевченка. Цїна 10 кр.

„25 повісток для чемних дїточок.“
32 сторін. Цїна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“
Даруночок для руских дїточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ а по 2 кр. за кожду поодиноку книжочку.

Замовленя приймає й редакция „Буковини.“

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ
повинна находити ся

Народописна карта
українсько-руского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в лїтоґрафічнім закладї Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска цїна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зор“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT

є на складї в друкарнї

„Рускої Ради.“

Просимо о замовленя.

Урядник в Чернівцях, з платнею 1600 зр. пошукує

ГОСПОДИНЇ

до веденя домашного ґосподарства. Услівя: щоб була Русинка в віцї 25—30 лїт.

Зголошувати ся треба листами (фотоґрафія пожадана) — poste restante Чернівцї під знаком П. Т. Нр. 11. до кінця марця. На неприняті оферти відповіди не буде.

2—6

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбирателїв, гостий і публику, що я перебрав істнуючий досї під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ҐАІНА

склад корінних товарів, вин і делїкатесів
(заснований 1812 р.),

а окрім того

АҐЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ҐАІНА.

При сїй нагодї складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попереднїй фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостий **добірними товарами найлїпшого сорта, низькими цїнами і уважною услугою.**

Прошу о частї замовленя і пишусь

з поважанєм

Стефан Ґаіна.

Хто хоче мати
добру і дешеву
МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як всюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цїлий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому.

З поважанєм

В. Данилевич,
машинїст у бровари Штайнера в Чернівцях, при ул. зелїзничій (Banhofstrasse) ч. 26.

Рух поїздів зелїзничих
важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди: поспішні			особові			мішані	
до Чернівців								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11^{28}	.	.	$6^{\underline{57}}$	$10^{\underline{28}}$	$5^{\underline{50}}$		
З Букарешту, Ясс, Сучави, Глїбоки	3^{29}	.	.	9^{12}	$10^{\underline{00}}$	$5^{\underline{23}}$		
З Новоселицї, Садаґури	.	.	.	.	.	.	11^{13}	$9^{\underline{50}}$

Відходять	Поїзди: поспішні			особові			мішані	
з Чернівців								
До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3^{47}	.	.	9^{41}	$10^{\underline{29}}$	$5^{\underline{38}}$		
До Глїбоки, Сучави, Ясс, Букарешту	12^{03}	.	.	$7^{\underline{17}}$	$10^{\underline{48}}$	6^{16}		
До Садаґури, Новоселицї	.	.	.	.	.	.	4^{30}	6^{12}

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 минут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.